

Asia: VN/11426/2025

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisista työvoimapula-aloista

Työvoimapula-alojen määrittelyn metodi

Metodilla, josta kerrotaan muistiossa, saadaan määriteltyä yhdeksän ammattialan listaus valtakunnallisista työvoimapula-aloista. Listaus ei paljoo poikkea hallituksen esityksen liitteenä olleesta ensimmäisestä luonnoksesta. Onko metodi hyvä ja kattava valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittämiseksi?

Ei

Muuta lausuttavaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua tärkeässä asiassa. Työ- ja osaamisperusteinen maahanmuutto on Suomen talouden, yritysten ja hyvinvointiyhteiskunnan kannalta välttämätöntä. Väestön ikääntyminen ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat vaativat vaikuttavia ratkaisuja maahanmuuttajien työllisyyden edistämiseksi, jotta yritykset Suomessa voivat menestyä ja luoda koko maatamme hyödyttävää kasvua.

Kannatamme työnteko-oikeuden laajentamista ja mahdollisimman laajaa soveltamista työvoimapula-aloilla. Listan työvoimapula-aloista tulee olla mahdollisimman laava eikä muodostaa estettä työllistymiselle. Tärkeintä on, että ihmiset voivat työskennellä siellä, missä osaamiselle ja työpanokselle on tarvetta. Keskuskauppakamari korostaa, että kyse ei ole uusista tulijoista Suomeen vaan ihmisistä, jotka jo asuvat Suomessa ja ovat rakentaneet tänne elämänsä. He voivat puhua suomen tai ruotsin kieltä ja lapset käydä suomalaista koulua. On maahanmuuton kannalta tehotonta estää ihmisiä tekemästä töitä ja ohjata pois maasta ihmisiä, joille olisi kysyntää työmarkkinoilla.

Työvoimapula-alojen määrittely

Pidämme hyvänä tavoitteena työntekijän oleskeluluvan haltijoiden työnteko-oikeuden laajentamista työvoimapula-aloille. On kuitenkin tärkeää, että sääntely on mahdollisimman joustavaa ja ennakoivaa, ei reaktiivista tai hallinnollisesti raskasta. Työmarkkinat muuttuvat nopeasti, ja sääntelyn tulisi tukea yksilön nopeaa ja joustavaa työllistymistä, ei yksittäisten listojen hallintaa. Siksi kokonaisuudessaan olisi parempi luopua kokonaan saatavuusharkinnasta.

Asetusluonnoksessa esitetään, että ammattialat, joilla on työvoiman saatavuusongelmia koko valtakunnan alueella, ovat yleislääkärit, ylilääkärit ja erikoislääkärit, kuulontutkijat ja puheterapeutit, metallien jalostuksen prosessinhoitajat, sairaanhoitajat, suuhygienistit, hautauspalvelutyöntekijät, lähihoitajat ja palomiehet. Työntekijän työluvalla Suomeen saapunut työntekijä saisi siirtyä omalta ammattialaltaan näihin työtehtäviin ilman uuden oleskeluluvan hakemista.

Asetusluonnoksessa on useita haasteita. Suurin osa listatuista ammanteista ovat säänneltyjä ja vaativat koulutusta tai ammatinharjoittamisoikeutta, mikä rajaa ulkomaisen työvoiman nopeaa työllistymistä. Joissakin tapauksissa tehtävät vaativat myös erinomaista kotimaisten kielten taitoa, jolloin asetuksen vaikuttavuus voi jäädä vähäiseksi. Esitetty listaus ei vastaa lainkaan yritysten kokemaa todellisuutta vaikeasti täytettävistä tehtävistä, eikä ole yhtenevä alueellisista työluPALINJAUKSISTA muodostavan kokonaiskuvan kanssa. Keskuskauppakamari huomauttaa, että varsinaisesti listauksessa kyse ei ole myöskään työvoimapula-aloista, vaan yksittäisistä ammattinimikkeistä.

Alueelliset erot ja ennakointi

Asetuksessa ei riittävästi huomioida työvoimatarpeiden alueellisia vaihteluita eikä alueellisten työluPALINJAUSTEN tuottamaa asiantuntijatietoa. Valtakunnalliselle listalle pääsemiseksi vaaditaan 90 % alueellista kattavuutta, mutta osa esitetyistä nimikkeistä ei ole mukana yhdessäkään alueellisessa linjauksessa. Tämä heikentää asetuksen vaikuttavuutta ja vääristää kuvaa todellisesta työvoimapulasta.

Valtakunnallisen kattavuuden prosenttiosuuden raja-arvoa 90 %, perustellaan muistiossa Suomen työmarkkinoiden tämänhetkisellä tilanteella. Keskuskauppakamari katsoo, että raja-arvon tulisi olla sellainen, jota ei muuteta mielivaltaisesti, vaan kriteerit olisivat ennakoitavia ja tunnistaisivat kohtaanto-ongelman vakavuuden ja työvoiman heikon liikkuvuuden korkeankin työttömyyden aikoina. Raja-arvo tulisi laskea esimerkiksi 50 prosenttiin, jolloin sen tulisi kattaa alueellisesti enemmistö Suomen työvoimasta.

Koska sekä asetus että alueelliset linjaukset tähtäävät lähitulevaisuuden työvoimatarpeen ennakointiin, valtakunnallisten linjausten tulisi nojata vahvasti alueellisiin arvioihin ja tilastoihin. Tämä lisäisi sääntelyn tarkkuutta ja vaikuttavuutta.

Erityisesti suosittelemme huomioimaan seuraavat alat, joilla on jatkuvaa työvoimapulaa ja konkreettisia työllistymismahdollisuuksia: Toimisto- ja laitossiivoajat (15 alueellisella listalla), yhdistetyn maanviljelyn ja eläintenkasvatuksen harjoittajat (12 listalla), logistiikka- ja kuljetusalan eri tehtävät (lähes joka alueella), toimisto- ja laitossiivoajat (15 listalla), ravintola- ja suurtaloustyöntekijät (12 listalla), puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät (11 listalla), varhaiskasvatuksen opettajat (11 listalla) sekä hitsaajat ja kaasuleikkaajat (12 listalla).

Lopuksi

Asetuksen toimeenpano edellyttää riittävää resursointia valvontaviranomaisille, erityisesti Maahanmuuttovirastolle. Hallinnollista työtä voidaan vähentää, jos TTOL-luvalla oleskeleville myönnettäisiin työnteko-oikeus kaikkiin työntekopaikan alueellisessa linjauksessa vapautettuihin ammatteihin tai ammatteihin, jotka esiintyvät alueellisissa työlupalinjauksissa siten, että ne kattavat vähintään puolet Suomen työvoimasta.

Pulkinen Suvi
Keskuskauppakamari